Ser mailet konstigt ut? Klicka här

Nyhetsbrev från Smittskydd och vårdhygien

Mistluren nr 3, oktober/november 2026

Mistluren är ett nyhetsbrev från enheten för Smittskydd och Vårdhygien till medarbetare och samarbetspartners i Region Västmanland och länets kommuner samt övriga intresserade. Mistluren ges ut en gång per kvartal via prenumeration och innehåller ett axplock av det som hänt och det som är på gång. Synpunkter och önskemål om innehåll tas tacksamt emot, mejla smittskydd@regionvastmanland.se. Aktuella nyheter och relevanta dokument, riktlinjer och länkar hittar du på enhetens hemsida - Smittskydd och Vårdhygien.

Hösten är här och smittläget förändras i takt med säsongen.
I detta nummer informerar vi om aktuella smittskyddsfrågor i länet, bland annat

- läget för ESBLcarba,
- information om ny rutin för förrådshantering,
- påminnelse om vårdhygienisk egenkontroll,
- information om aktuellt om TBE,

- information om aktuellt om TBE,
- det kommande arbetet med eliminering av hepatit B,
- påminnelse om vaccinering mot mässling,
- ny anmälningspliktig sjukdom,
- säsongssmittor och höstens vaccinationsinsatser

Aktuellt läge: Kluster av ESBLcarba i Västmanland

Under våren identifierades ett kluster av patienter (en anhopning av fall med samma genetiska mönster) som smittats av samma ESBLcarba-bildande bakterie. I dagsläget omfattar klustret 14 patienter.

Arbetet med smittspårning och utredning pågår för att identifiera eventuella gemensamma smittkällor. De berörda patienterna har vistats inom olika delar av både regional och kommunal vård och omsorg, vilket gör utredningen komplex. Enheten för Smittskydd och vårdhygien följer utvecklingen noggrant och fortsätter arbetet tillsammans med berörda verksamheter.

Toaletter är en särskilt viktig riskmiljö

Eftersom ESBLcarba-bildande bakterier ofta finns i tarmen är toaletter en viktig miljö att uppmärksamma för att förebygga smittspridning. Bakterier kan finnas kvar på ytor och spridas via exempelvis spolknapp, kran, dörrhandtag, armstöd och andra kontaktytor.
För att bryta möjliga smittvägar är det därför viktigt att följa fastställda städrutiner och anpassa frekvensen efter hur belastad toaletten är.

I Städhandbok 50537-4 anges:

Utöver regelmässig städning ska vårdpersonal på vårdavdelning och mottagning utföra desinfektion av allmänna patienttoaletter (toalett som används av mer än en patient). Två gånger per dag eller oftare vid behov avtorkas handfat, kranar, belysningsknapp, dörrhandtag och toalettstol med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt. Toalettborste byts en gång per månad samt vid behov. Toalettpapper byts alltid när toaletten har varit avdelad för smittsam patient.

Vad behöver ni göra?

Se över rutinerna för rengöring och desinfektion av toaletter i er verksamhet.
Bedöm hur många personer som använder respektive toalett och hur hög belastningen är under dagen.
Vid hög belastning kan desinfektion behöva utföras **oftare än de två gånger per dag som anges som grundnivå i rutinen**.
Säkerställ också att det är tydligt **vem som ansvarar för insatsen och när den ska utföras**.

Patientnära städ

Under sommaren har städpersonal (VNS) utfört den patientnära städning på vårdavdelningar. Från augusti är ansvaret för den patientnära städningen åter hos vårdpersonal. Patientnära städning innebär rengöring av ytor och föremål som patienten ofta kommer i kontakt med. Det kan exempelvis vara sängbord, sänggrindar, vårdsängar, handtag, strömbrytare och andra kontaktytor i patientens närmiljö.
Dessa ytor kan förorenas av mikroorganismer och bidra till att smitta sprids mellan patienter, personal och besökare. Därför är det viktigt att städningen utförs regelbundet och på rätt sätt.

Nytt dokument om förrådshantering

Nu finns ett nytt förrådsdokument tillgängligt för alla verksamheter inom vård och omsorg. Syftet med dokumentet att stärka patientsäkerheten genom att minimera

omsorg. Syftet med dokumentet att stärka patientsäkerheten genom att minimera risken för kontamination av våra vårdmaterial och produkter. Det nya dokumentet sammanställer aktuella riktlinjer för skötsel av verksamhetens förråd.

Dokumentet lyfter bland annat

- struktur i olika förrådsutrymmen,
- rengöringsfrevenser och metoder
- förvaring och transport i vårdväska.

Dokumentet finns publicerat på intranätet. Vi uppmanar alla enhetschefer och hygienombud att prata om det nya dokumentet för gemensam genomgång vid nästa arbetsplatsträff.

Påminnelse till chefer om årets vårdhygieniska egenkontroll

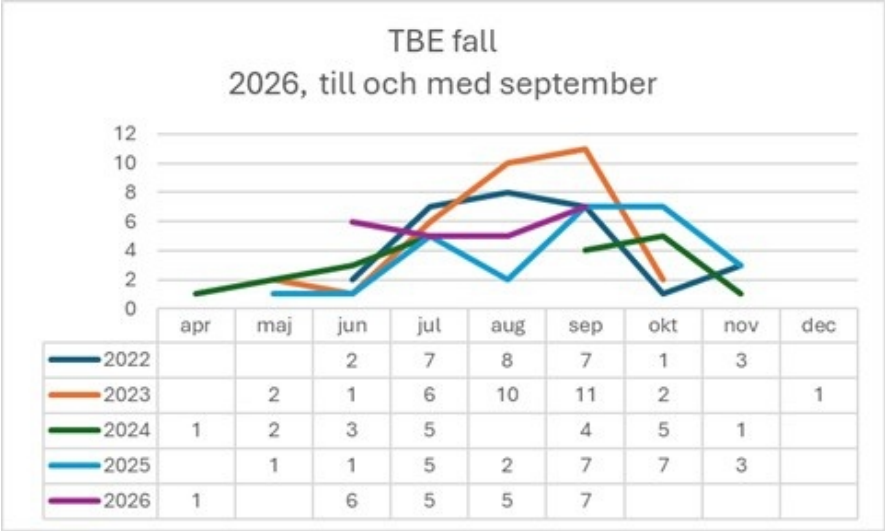
Vi vill påminna samtliga chefer om vikten av att genomföra och registrera den årliga vårdhygieniska egenkontrollen innan årsskiftet. Egenkontrollen utgör ett centralt moment i vårt systematiska kvalitetsarbete och är ett verktyg för att säkerställa hög patientsäkerhet samt en god och säker arbetsmiljö. Vi rekommenderar att egenkontrollen genomförs tillsammans med enhetens hygienombud. Eventuella avvikelser eller identifierade utvecklingsområden ska dokumenteras i verksamhetens lokala handlingsplan.

Har du frågor om egenkontrollens innehåll eller behov av rådgivning, är du välkommen att kontakta vårdhygiens funktionsbrevlåda eller ansvarig hygiensjuksköterska på mejl eller telefon.

TBE

Till och med september 2026 har 24 fall av TBE rapporterats i Västmanland. Under hela 2025 rapporterades totalt 26 fall.

Under de senaste åren har en tydlig förskjutning av TBE-fallen skett mot sensommar och höst. Under våren 2026 rapporterades inga fall, men från juni månad sågs en tydlig ökning. Ytterligare fall kan förväntas under hösten.

	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2022			2	7	8	7	1	3	
2023		2	1	6	10	11	2		1
2024	1	2	3	5		4	5	1	
2025		1	1	5	2	7	7	3	
2026	1		6	5	5	7			

Av årets 24 rapporterade fall var 17 personer ovaccinerade. Flera av de drabbade har behövt intensivvård och många har haft behov av lång sjukhusvård. Hela Västmanland bedöms som riskområde för TBE. Vaccination är en mycket effektiv förebyggande åtgärden för att minska risken för infektion och svår sjukdom.

förebyggande åtgärden för att minska risken för infektion och svår sjukdom.

TBE-vaccination rekommenderas till personer som vistas i skog och mark eller på andra grönområden där fästingar förekommer.

Elimineringsplan för hepatit B

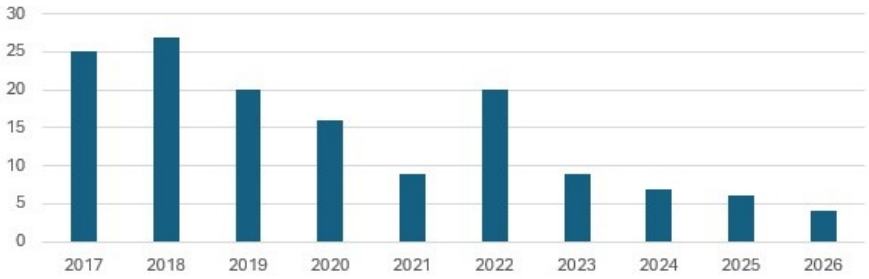
WHO har fastställt målet att eliminera hepatit B och C som allvarliga folkhälsoproblem till 2030, vilket innebär 90 procent färre nya infektioner och 65 procent lägre hepatit B- och C-relaterad dödlighet. WHO-medlemsländer har antagit målen och Sverige har utarbetat nationella elimineringsplaner. Elimineringsarbetet för hepatit C påbörjades 2022, och arbetet med hepatit B har nu inletts.

Infektionerna skiljer sig åt, bland annat gällande epidemiologi, målgrupper och möjligheten till prevention och botande behandling. För hepatit C saknas vaccin, men det finns botande behandling. För hepatit B är vaccination en viktig förebyggande åtgärd, liksom riktad provtagning mot personer födda i medel- och högendemiska områden, samt uppföljning och vid behov behandling.

Det behövs ökade och riktade insatser för att nå prioriterade målgrupper. Cirka 90 procent av de nydiagnostiserade hepatit B-fallen i Sverige är smittade utomlands.

Läs gärna sidorna 0, 1 och 2 i bilaga A i elimineringsplanen nedan.
Nationell elimineringsplan – Plan för eliminering av Hepatit B
Riskländer avseende hepatit B — Folkhälsomyndigheten

Tabellen nedan visa rapporterade fall av hepatit B per år i regionen. 2026 avser januari – september

Utbrott av mässling påminner om vikten av vaccination

Utbrott av mässling är ovanliga i Sverige eftersom cirka 95 procent av alla barn vaccineras via det nationella vaccinationsprogrammet.

Efter ett nyligen rapporterat utbrott med 40 fall kopplade till festivalen Urkult i Region Västernorrland uppmanas vuxna och barn som inte är vaccinerade att se över sitt vaccinationsskydd.

Majoriteten av de som insjuknade i utbrottet var 18 år eller yngre och ovaccinerade.
I Västmanland har inga fall kopplade till utbrottet bekräftats. Region Västmanland erbjuder kostnadsfri vaccination till vuxna som saknar ett fullgott skydd mot mässling fram till och med den 31 oktober 2026.
Mässling är mycket smittsamt och ger symtom som hög feber, torrhosta, röda ögon och hudutslag.

Ny anmälningsplikt för vattkoppor och RS-virusinfektion

Från och med den 1 november 2026 införs anmälningsplikt för vattkoppor och RS-virusinfektion.

Anmälan av vattkoppor

- Fall av vattkoppor, oavsett ålder, ska anmälas av behandlande läkare som ställt klinisk diagnos. Oavsett om vårdbesöket är digitalt eller fysiskt.
- En klinisk diagnos behöver inte bekräftas av ett laboratorietest.
- Anmälan görs via Sminet. Formuläret liknar det som finns för mässling och röda hund.
- Fall som bedöms av distriktsköterska eller sjuksköterska skall inte anmälas.

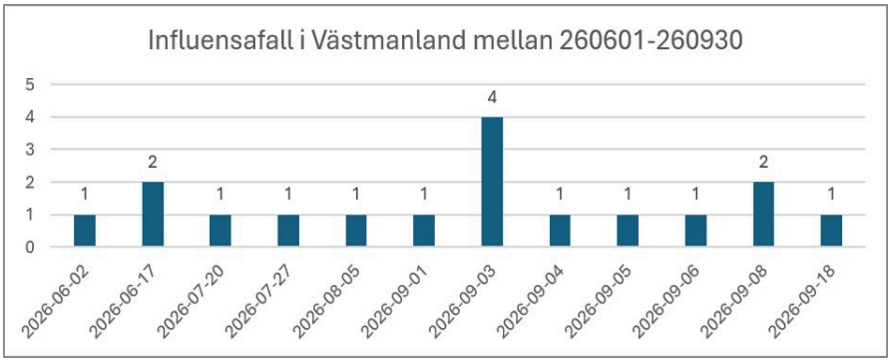
Information om anmälningsplikt för vattkoppor och RS-virusinfektion — Folkhälsomyndigheten

Säsongssmittor

Efter en lugn sommar har en ökning av influensafall noterats i länet.
Under vecka 36 rapporterades åtta fall av influensa och under september rapporterades totalt elva fall. De flesta fallen har varit influensa typ A. Efter detta har antalet fall minskat.

Höstens vaccination mot influensa och covid-19 startar den 2 november

Vaccination mot influensa och covid-19, startar den 2 november för rekommenderade riskgrupper.
För mer information: Vaccinationer - Region Västmanland

Årshjulet för systematiskt vårdhygienarbete

I det vårdhygieniska årshjulet finns verktyg för att arbeta med vårdhygieniska frågor och genom att följa årshjulet varje månad säkerställer du att arbetet sker systematiskt och att inget område missas. Årshjulet vänder sig till vård och omsorg, oavsett utförare.
Årshjul för systematiskt vårdhygienarbete - Region Västmanland

Tandvård - Årshjul för systematiskt vårdhygienarbete -

Här får chefer och hygienombud tips på aktiviteter för att öka medarbetarnas medvetenhet om vårdhygien. Årshjulet passar tandvården. Alla aktiviteter behöver inte genomföras varje månad, välj någon eller några aktiviteter som enheten behöver.
Tandvård - Årshjul för systematiskt vårdhygienarbete

Sjukdomar A-Ö

Information om smittsamma sjukdomar, hur du anmäler och hur du smittspårar finner du under respektive diagnos på Sjukdomar A-Ö - Region Västmanland.

Med önskan om en frisk höst till er alla från Smittskydd och Vårdhygien Region Västmanland

Smittskyddsläkare
Daniel Heimer
021-17 56 18
Biträdande smittskyddsläkare/hygienläkare
Elisabeth Freyhult
021-481 87 74
Enhetschef
Isabel Sadzak
021-17 44 72
Hygiensjuksköterska Slutenvård
Lina Olsson
021-17 30 24
Martina Ågren
021-17 41 98
Hygiensjuksköterska Primärvård, Kommunal vård och omsorg
Anna Arnell Chadda
021-17 44 49
Novalie Mörk
021-17 45 32
Moa Johansson
021-17 51 23
Smittskyddssjuksköterska
Lena Sars
021-17 51 24
Maria Kling Kullback
021-17 37 33
Åsa Larsson
021-17 51 25